

RÖPORTAJ: ARAMIZDA KALMASIN!

Kardelen KAMIŞLI - EMO Ankara Şubesi 25. Dönem YK Başkanı

kardelen.kamisli@emo.org.tr

Kasım 2017'de kurulan Aramızda Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Derneği, ihraçlar ve idari kararlar ile uygulamalar eliyle üniversiter yapıdan dışlanan toplumsal cinsiyet çalışmalarını farklı bir mecrada sürdürmenin yollarını aramak, dayanışmak ve akademik/bilimsel bilginin üretimine devam etmek amacıyla harekete geçmiş ve bu alana yönelik artan müdahaleler karşısında çalışmalarına ve mücadelesine devam etmektedir. Bültenimizin yeni sayısında Aramızda Derneği kurucularından Merve Diltemiz ile derneğe ve çalışmalarına dair röportaj gerçekleştirdik.

Merve Diltemiz

Bağımsız araştırmacı, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü'nde lisans ve yüksek lisansını tamamlamış olup halen doktorasını bu bölümde yapmaktadır. Ayrıca 2012-2017 yılları arasında İletişim Fakültesinde araştırma görevlisi olarak yer almış, "Bu Suça Ortak Olmayacağız" bildirisini imzaladığı için görevinden ihraç edilmiştir. İhraçlar sonrasında toplumsal cinsiyet alanında çalışmalar yapan kadın akademisyenlerle birlikte "Aramızda Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Derneği'ni" kurmuş ve çalışmalarını Dernek bünyesinde sürdürmektedir.

Derneğinizi kuruluş hikâyesini, nasıl bir araya geldiğinizi bize biraz anlatır mısınız?

Biz derneğin oluşması sürecinde benim gibi, "Bu Suça Ortak Olmayacağız" Bildirisini imzalayan birçok akademisyenle birlikteydik. Şöyle ki, o dönemde KAOS GL, düzenlediği homofobi karşıtı buluşmalar ve feminist forumlara birçok kadın ihraç akademisyeni de davet etmişti. O davet edilenlerden biri de bendim. Birçok kadın öğrenci de bu etkinliğe katılmıştı ve katılanlarla beraber aslında ihraçlar sonrasında akademinin durumunu tartıştığımız bir forum hali gerçekleşmiş oldu. Orada fark ettik ki, birbirimize fazlasıyla ihtiyacımız var ve birbirimize iyi geliyoruz. Çünkü benim gibi Ankara'da ya da başka büyük şehirlerde olanlar sendika, odalar gibi kurumlara birlikte sürekli dayanışma halindeydik ama ne yazık ki taşradaki arkadaşlarımız için durum bu şekilde değildi. Şehir değiştirmek durumunda kalan, tehditler alan ve yalnızlaştırılan arkadaşlarımız vardı. Orada fark ettik ki hem çok benzeşiyor yaşadıklarımız hem de çok farklı şekillerde deneyimliyoruz bu yerinden edilme sürecini. Biz birbirimize iyi geldiğimizi, dayanışmanın, deneyimlerimizi paylaşmanın ne kadar

önemli olduğunu fark ettik. Ve o foruma gelen kadınların da çoğu toplumsal cinsiyet araştırmaları yapan akademisyen kadınlardı. Hem yan yana olmanın hem de akademik çalışmalarımızı birlikte yürütmenin bizleri güçlendirdiğini fark ettik.

Kuruluş sürecinde ihraç edilenler, istifaya zorlananlar, sözleşmesi yenilenmeyenler, üniversiteyle ilişkisi henüz kesilmeyen arkadaşlarımız ve hocalarından koparılan öğrenciler bizimle birlikteydi. Bu aşamada hocalarının istifası ya da ihraçları nedeniyle tez çalışmaları yarım kalan öğrenciler de bizlere destek oldu. Bu durum da bize akademik çalışmaların yalnızca kurum çatısı altında yapılmasının söz konusu olmayacağını gösterdi. Çünkü biz akademisyeniz ve nerede olursak olalım akademik çalışmalarımızı gerçekleştirebiliriz.

İşte bu düşünceyle bir araya gelip 2017 yılında "Aramızda Derneği'ni" kurduk. Böylece kurumsal yapılar dışında akademik çalışmalarımızı gerçekleştirip özgür, bilimsel bilgiyi üretebilmek ve daha çok insana ulaşabilmek istedik.

Peki neden "Aramızda"? Aslında hepimizin aramızda kalmasın, paylaşalım, paylaştıkça çoğalalım istediğimiz konular bunlar, biraz "ironi" mi barındırıyor içerisinde?

Aslında Hannah Arendt'in In-Between kavramının Türkçeye çevirisi "Aramızda". Bu kavramı da hocalarımızdan Alev Özkazanç önermişti. Arendt insan ilişkilerinin 'aramızda' oluştuğunu belirtiyor; eylem, çoğulluk, performans 'aramızda' oluşur;

"İnsan ilişkileri çoğullukla, bir arada olarak, eyleyerek, performansla mümkündür. Yaptığımız her şey aslında bir arada olmayı ve aramızda yapmayı eylemeyi gerektirir." diye açıklıyor. Bir de sonundaki "da" da "Dayanışma Akademileri" (DA)'ni de andırıyordu. Bu da bizim oldukça hoşumuza gitti ve yapmak istediğimiz şeye dair bir ironi de içeriyordu aslında. Mesela "Aramızda Kalmasın" diye bir kitap çıkardık. İsmimizin bir arada olmayı ve aslında her üretilen şeyin ilişkisel olduğunu, birbirimiz olmadan hiçbir şey yapamayacağımızı göstermesini istedik.

Derneğinizi çalışmalarıyla bize biraz bahseder misiniz?

Şimdiye kadar çeşitli çalıştaylar yaparak öncelikle neler yapabileceğimizi ve toplumsal cinsiyet çalışmalarımızı nasıl sürdürebileceğimizi konuştuk. Neredeyse tüm üniversitelerde toplumsal cinsiyet çalışmaları yürüten akademisyenler akademinin dışına itildiler. Bu da toplumsal cinsiyet eşitsizliği, queer teori, ayrımcılığa ve cinsiyetçiliğe karşı derslerin verilememesine / açılmamasına sebep oldu. Üniversitelerdeki kulüplerin danışmansız kalmasına ya da açılmamasına yol açtı ve öğrenciler hocasız, hocalar da öğrencisiz kaldı. İşte bu yüzden de dışarıda bu toplumsal cinsiyet çalışmalarını sürdürmeyi önemsiyoruz.

Bildiğiniz gibi üniversitelerde cinsel tacizi önleme birimleri var. Ama ne yazık ki bu birimlerin çoğu işlevsel değil. O yüzden şu an bu birimlerle sivil toplumun ilişkisini kurma ve bu birimleri faal hale getirmek istiyoruz.

Ayrıca öğrencilere tez danışmanlığı yapma üzerine bir projemiz de var bunu hayata geçirmek için de çalışmalarımız sürüyor.

İstanbul Sözleşmesi'ne ilişkin çalışmalar yapıyoruz.

KHK ve OHAL dönemlerinin toplumsal cinsiyet alanına etkilerini araştırıyoruz.

Bunun yanında queer çalışmaları yapıyoruz. Belediyeler, odalar, kurumların toplumsal cinsiyet eğitimleri talepleri üzerine eğitimler gerçekleştiriyoruz. Ayrıca daha eşitlikçi bir şekilde bu eğitimleri sürdürülebilmek istediğimiz için feminist pedagojiden yola çıkarak bir eğitim modülü oluşturmak için çalışıyoruz.

Öte yandan üniversitelerde bulunan LGBTİ+ kulüpleri, kadın kulüplerinin durumlarını araştırıyoruz çünkü alandan kopmak istemiyoruz.

Ayrıca derneğimizde ihraç olmamış akademisyen kadınlar da var. Onlarla birlikte de üniversite içerisinde ve dışarıdaki mücadeleyi birlikte yürütüyoruz.

Bildiğimiz kadarıyla derneğin kuruluşunda yer alan birçok isim hâlihazırda birçok farklı sivil toplum kuruluşlarında zaman zaman yer almış kişiler. Bu durum sizin çalışmalarınızı, özellikle de daha geniş kitlelerle buluşmak adına, nasıl etkiliyor?

Üyelerimizin birçoğu çeşitli STKlarda yer alıyor bu da bize çok daha hızlı bir araya gelme pratiği yaratıyor. Örneğin biz cinsel taciz önleme birimlerinin oluşturulması için çalışırken hemen gidip bildiğimiz bu ağdaki farklı örgütlerle iletişime geçebiliyoruz. Her birimizin farklı yerlerde iletişimi var. Bu şekilde bir sürü insanla irtibata geçebiliyoruz. Ayrıca çok farklı alanlarda çalışan üyelerimiz var ve bu bizi çok besliyor. Bize hem sivil toplum alanında hızlı örgütlenmeyi hem de ortak çalışmalar yapabilmeye imkanını sağlıyor.

Bildiğimiz kadarıyla derneğinizi merkezi Ankara'da, diğer illerde de faaliyet yürütüyor musunuz, ya da bu duruma dair hedefleriniz var mı?

Derneğin merkezinin Ankara'da olmasının sebebi, burada daha kalabalık bir ekibin bulunması ve dernek kurmak için gereken bürokratik işlemlerin daha rahat yürütülmesi. Iğdır'da, Rize'de üyelerimiz var. Hedefimiz her üyemizin olduğu yerde muhakkak bir etkinlik yapabilmek sonrasında da üyemiz olmayan yerlerde de etkinlik yapmak.

Şimdiye kadar yaptığımız en kapsamlı etkinliklerden biri "Aramızda Kalmasin" kitabının da yazılmasını sağlayan Rize'de düzenlediğimiz etkinlik oldu. Rize Fındıklı'da GOLA Derneği ile bir araya geldik ve yereldeki ve merkezdeki kadınların sorunları üzerine konuştuk. Bu kapsamda aslında merkez ve yerel arasında bir ilişki kurma isteğindedyiz.

Şimdiye kadar İstanbul, Ankara ve Rize'de etkinlikler yaptık. Amacımız her yerde etkin olmak.

Derneğinizi tüzüğünde; "Üye Olma Hakkı ve Üyelik İşlemleri Madde 5-Fiil ehliyetine sahip bulunan ve derneğin amaç ve ilkelelerini benimseyerek bu doğrultuda çalışmayı kabul eden ve Mevzuatın öngördüğü koşullarını taşıyan ve kendilerinin derneğe alınması öneren iki üyenin referansına sahip her gerçek ve tüzel kişi bu derneğe üye olma hakkına sahiptir."

yazmaktadır. Dolayısıyla üyelikte herhangi bir cinsiyet ayrımı gözetilmediğini anlamaktayız. Ama üyelik için ya da üyeliğin sonlandırılması için bazı kriterleri-

niz vardır bize bunlardan biraz bahsedebilir misiniz?

Toplumsal cinsiyet çalışmaları yapan hoca ve öğrenciler olarak en başta mücadele etmemiz gereken şeyin heteronormatif (ikili cinsiyet kalıbı) anlayış olduğunu düşünüyoruz. Yani insanları sadece "kadın" ve "erkek" olarak sınırlamanın kendi içinde problemli olduğunu düşünüyoruz. Şu anda yalnızca kadın üyelerimiz var ama bu toplumsal cinsiyet çalışmalarını sadece kadınların yapacağı anlamına gelmiyor ve bu nedenle de bir cinsiyet ayrımı yapmamız söz konusu değil.

Ancak ilke ve hedeflerinde önceliğini örgütlenmeye/büyümeye vermiş bir dernek değiliz. Bizim için önemli olan şey etkinliklerimiz ve çalışmalarımızla farkındalık yaratabilmek ve akademik çalışmalarımızı yürütebilmek. Şu anda 70 üyemiz var ve her bir üyenin ayrı sorumlulukları var. Keza derneğimizde her şey gönüllülük esaslı.

Ancak elbette ki toplumsal cinsiyet araştırmaları yapan bir dernek olarak, dernek içerisinde ayrımcılık, cinsiyetçilik, homofobi, transfobi, ırkçılık gibi söylemlerin engellenmesine çok dikkat ediyoruz. Bu nedenle referans ilkesini benimseyen tüzüğümüzün ilgili maddesi de elbette büyük önem arz etmekte.

Son olarak sizin eklemek istediğiniz noktalar var mıdır?

İnsanlarla bir araya gelmek ve onlara dokunabilmek bizim için çok önemli. Bu anlamda, bizimle tanışmak istemeniz ve bizimle röportaj yapmak istemeniz bizim için çok kıymetli bu nedenle Derneğimiz adına Elektrik Mühendisleri Odası Ankara Şubesi'ne çok teşekkür ediyorum.

